

Izhaja vsak petek popoldne.

Naslov: Trst-Trieste

Casella Centro 37

ali pa: via Geppa 17/III.

Izdaja: konsorcij Malega lista

MALI LI

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

Licejska knjižnica
(9. Puntar)
Ljubljana - Jugoslavija

Male novice

Mali koledar.

Petek, 8. febr.: Janez M. — Sobota, 9. febr.: Apolonija — **Nedelja, 10. febr.:** 5. po R. G. — Ponedeljek, 11. febr.: Dedoslav — Torek, 12. febr.: Humbelina — Sreda, 13. febr.: Katarina — Četrtek, 14. febr.: Valentin.

ZGODOVINSKI KOLEDAR.

8. febr. 1849. † France Prešeren. — 9. febr. 1881. † F. M. Dostojevski, rus. pisatelj — 10. febr. 1882. A. Palmović, hrv. pesnik. — 11. febr. 1887. † R. Bosković, hrv. računar. — 12. febr. 1768 * Krylov, rus. pesnik. — 14. febr. 869. umrl v Rimu sv. Ciril.

France Prešeren, prvak slovenskih pesnikov, se je porodil 3. dec. 1800. v Vrbi na Gorenjskem. Po dovršeni gimnaziji je šel na dunajsko vseučilišče, kjer je postal doktor prava. Tu je bil učitelj slovečemu sorojaku in nemškemu pesniku Anastaziju Grünu. Služboval je potem v Ljubljani in Celovcu, a zadnja tri leta pred smrtjo je bil odvetnik v Kranju. L. 1847. so izšle njegove «Poezije». Prešeren je kralj v liricnem pesništvu; njegova največja epična pesem «Krst pri Savici» pa opeva zmago krščanstva nad poganstvom. Umrl je 8. febr. 1849. v Kranju. Na njegovem nagrobnem spomeniku čitamo tele besede:

«Ena se tēbi je želja spolnila:
V zemlji domači de trúplo leži.»

Wilson umrl.

Slavni Wilson je umrl. Skoro vsi cesarji, kralji, politiki, ki so vodili države pred in med vojno, so že legli v grob. Te dni je umrl Wilson. Wilson ni bil politik. On je bil učen profesor, ki je hotel človeštvu dobro; znano je, da je on sestavil znamenitih «14 točk», med temi ono o samoodločbi narodov. Ker pa je bil on odkrit, prav profesorski, a je Francoz politik, zvit, je Francoz Wilsona ukanil in tako je moral Wilson izginiti že pred 2 letoma s svetovnega pozorišča.

Atentat?

Drugi dan, ko sta se peljala Pašič in Ninčič po naših zemljah, se je po Gorici raznesel glas, da so izvršili na pcstaji v Ljubljani atentat na Pašiča, ker da je «Slovence prodal». Ta vest je šla ko blisk po Gorici, a je bila izmisljena.

Se brije z ного.

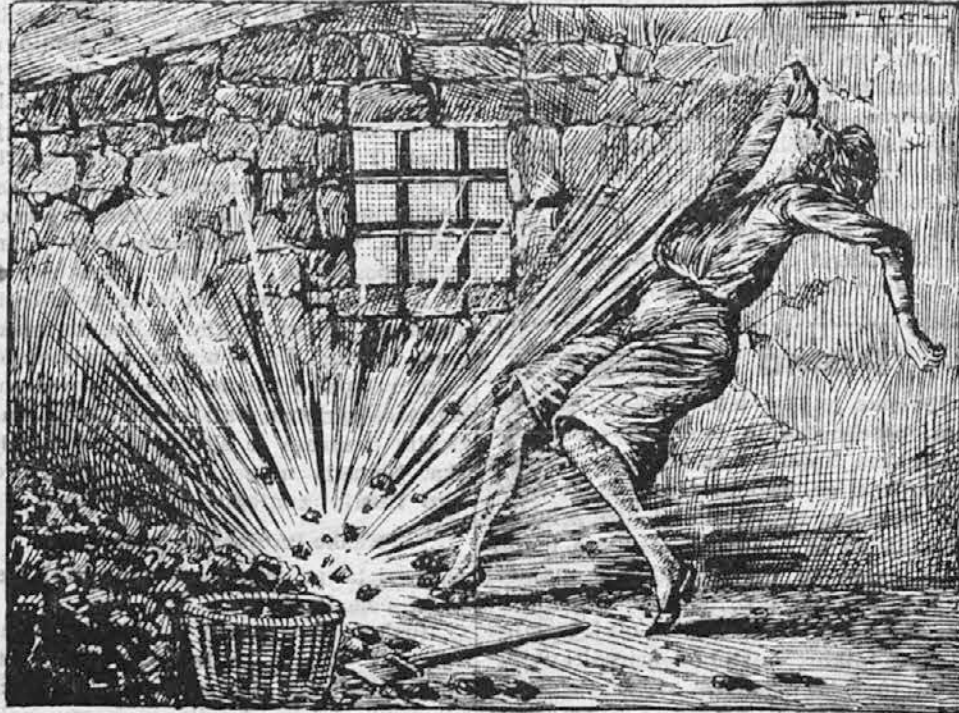
James Ebroj, 27 leten mož v vasi londonske okolice, je brez rok, kateri so mu bili odrezali že v 8. letu. Zato pa ima tako izvezbani nogi, da vzbuja občudovanje vsega Londona. Z desno in z levo se oblači in se brije, piše in riše z veliko lahkoto.

S kladivom!

V mestu Velletri sta brata delavca Ciampriotti igrala na moro, pri čemer sta se sprla. V največjem razburjenju je zgrabil mlajši brat kladivo, s katerim je parkrat udaril brata, da se je zgrudil in umrl.

Brazilijska v Ameriki

Obstoji iz več držav. Kakšne da so te države, naj povedo tele številke. Republika **Venezuela** je trikrat večja od Italije, ima pa le 2½ milij. ljudi. **Colombia** je velika za 4 Italije, ima pa le 6 milijonov ljudi. Republika **Equador** je kakor Italija velika, ima pa samo 2 milijona prebivalcev. **Peru** je za 4 Italije, ima pa le 7½ milij. prebivalcev.

V sredo se je zgodila v Trstu v ulici S. Nicolò štev. 20. strahovita nesreča. 14 letna Anica Furlan je stopila v klet po koš premoga, da bi v stanovanju štedilnik zakurila. Deklica je zgrabila za lepato, preresetala nekoliko premog. V tem hipu poči bomba-sipe in razmesari ubogo deklico. Nihče ne ve, kako je prišla bomba med premog.

Izmenjava naših kron.

V teku tega leta bodo končno izmenjane vse krome naših zadrug. Obresti se plačajo do 9. aprila 1919. Petletne obresti izgubimo. Krivico, ki se je zgodila s tem našemu ljudstvu, bomo pojasnili prihodnje. Eno pismo imamo iz Belgrada, drugo iz Rima; iz obeh odseva krivica, ki so jo zopet zadali kapitalisti našemu ljudstvu.

Politično društvo Edinost

v Gorici je z ozirom na razpuščanje naših kulturnih društev po deželi poslalo deputacijo na prefekturo, ki jo je vodil posl. Šček. Odposlanstvo je ostro protestiralo proti nezakonitemu ravnanju krajevnih činiteljev, ki brez vsake utemeljitve vničujejo naše kulturne ustanove.

Eni tako, eni drugače.

Ko sta Pašič in Mussolini podpisala pogodbo, je zavlada v krogih pol. društva Edinost v Gorici velika potrtost, ker niso omenjene v pogodbi naše pravice. Goriški Slovenci so zelo hudi. Ravno nasprotno v Trstu. Tržaško politično društvo je bilo zelo vzradoščeno zastran pogodbe. Ko sta se peljala Pašič in Ninčič iz Rima proti Beogradu ter se je vlak ustavil v Trstu, je hotelo tržaško pol. društvo Edinost dati izraza svojemu veselju. Gg. dr. Wilfan, dr. Slavik in dr. Čok so se podali na postajo ter so v imenu tržaških Slovencev častitali Pašiču za pogodbo. Pašič je bil zelo vesel, ko je doznal, da je tržaško pol. društvo odobrilo pogodbo.

Roko mu je odzagalo.

Karel Drius je lastnik cirkularne žage v Červinjanu. V torek je bil v delavnici ter je — se sam ne ve kako — prišel preblizu cirkularke. V trenutku mu je žaga odrezala roko, ki je odletela na tla.

V sužnosti.

Sedeli v vrbah smo ob Babilonu, objokovali tvoj pogin in greh. Pa deli so: «Zapojte o Sijonu! Zapojte nam o njega slavnihih dnehi!» — Kako naj poje, kogar v zemlji tuji duši jeklene sužnosti objem?

Jeruzalem, Jeruzalem!
(Milan Kuret.)

Pismo iz Argentinije.

Montevideo, sredi decembra. Dragi prijatelj! Rečem Vam, da ni tukaj brezposelnost nič manjša kakor v Trstu. Samo mizarji dobijo delo, ki pa ni trajno. Mizarske plače znašajo 250 pesos na dan. Brez priporočil sploh ne prideš do dela. Moji tovariši, ki so prišli sem že o Vseh svetih, so zelo na slabem; če pišejo domu, da se jim dobro godi, storijo to, samo da ne pišejo resnice in da prihranijo svojim nekaj bridkih solz. Grejo na katerokoli delo, samo da nekaj zaslužijo in štedijo, kar se da... Tako piše neki tržaški kovinar, ki je služil v Trstu po 30 lir, ko je bilo še delo.

In še eno pismo.

Montevideo v Argentiniji, 18. decembra. Lahko rečem, da smo iz Buenos Ayresa zbežali v Montevideo. Deset dni smo tu in obhodili smo vse mesto, da bi prišli do dela, magari do težaškega, pa vse zaman. Danes so nas sprejeli za težake pri kuhanju mesa. To delo je zelo težko, ker je tu silno vroče in vlažno. (Pravljamo 11 ur nočnega dela za plačo 1.60 pesos (24 lir). Toda — vzeli so nas za dva tedna. In potem? —

Ociganjeni vojni oškodovanci.

Cenilna komisija je ugotovila, da znaša vojna škoda posestniku J. K. na Volčjigradu 6135 lir. Vojnoškodninski zakon pravi, da naj dobi vsak okodovanec toliko, kolikor je zgubil: nič več, nič manj. Ker so cene danes vsaj štirikrat večje kakor v mirnem času, bi pritikala oškodovancu odškodnina v znesku 24.540 lir. Čujte pa, kaj se je zgodilo! Niso mu dali pri konkordatu ne 24 ne 20 ne 10 ne 5 tisoč, niti dva! Ponudili so mu 1600 lir! Ali ni to po cigansko?

Kako se ženijo v Afriki.

Fant, ki se hoče oženiti, vzame svečo in stopi v hišo, kjer prebiva dekle, ki mu je všeč. Ko vstopi v hišo s svečo, že zna vsa družina, zakaj je prišel. Nato vstanejo vsi in se postavijo v polkrog. Fant ponudi dekletu svečo. Ako jo dekle odkloni, potem fanta absolutno ne mara. Ako sprejme svečo, pa je ne prižge, je fanta za enkrat odklonila, fant pa jo sme še snubiti. Ako pa svečo prižge, potem je to znak uslišanja.

MIHEC: Gospoda rada se prepira,
in sredstev čisto nič ne zbira.
JAKEC: Za narod toči „bridke“ solze,
a ljudstvo venomer le molze.

Ponizani in razžaljeni.

V Trstu je živel poštni uslužbenec V. Umrl je. Vdova je prejela milostnino letnih 300 kron, kasneje 300 lir, to je 82 stotink na dan. Vdova je absolutno nesposobna za vsako delo in živi v neki kašči v ulici Tommaso Grossi v Trstu. Kako lepo se da živeti s to svoto, si lahko mislite.

Milostnino je reva dobivala do lanskega leta. Nato je napravila prošnjo, da bi ji dajali milostnino še zanaprej, zlasti ker nima dohodka in tudi ni prav za nobeno rabo. Prejela je tale odgovor: «Na Vašo prošnjo od 24. febr. 1923., da bi Vam nadalje izplačevali milostnino, ki Vam jo je naklonila bivša vlada. Vam javljamo, da je kr. postno ministrstvo sporočilo z dopisom od 7. tek. štev. 1.066.801/3, da načeloma ne dovoljuje nadaljnega izplačevanja milostnin, ki jih je dajala bivša vlada. Vasa prošnja je s tem odbita». Nadalje pravi odlok, da je ministrstvo z ozirom na finančni položaj vdove naklonilo enkratno izredno podporo 200 lir. Vdova je prejela 200 lir, jih že porabila, sedaj pa reva ne ve, kaj bi. To je pravičnost sveta. Tako vladajo svet kapitalistični bogatini.

Italijanska ljudska stranka

pojde v volilno borbo s programom, ki vsebuje borbo proti usuznjevanju verskega čuta političnim strankam, za svobodo Cerkev, za odpravo «placeta» in «eksekvatur-ja» (odobrenje imenovanja škofov in zupnikov od strani vlade), boj nacionalističnemu egoizmu in razrednemu utopističnemu internacionalizmu, borbo za bratstvo narodov, boj za avtonomijo občin in dežel, pravično razdelitev davkov, za odpravo vseh tozadevnih dosedanjih privilegijev, odpravo latifundija in ustanovitev malih kmetij, ustanovitev kmečkih zbornic, boj absolutizmu strank, za zmago demokracije.

To so vam volitve!

Nova zbornica bo stela 530 poslancev. Od teh dobi najmočnejša lista 360. Ker so fašisti v danih razmerah najmočnejša lista, bomo že 14 dni pred volitvami poznali vse izvoljene fašiste. Ostanek, t. j. 170 poslancev pa si bodo razdelile vse druge stranke.

Narodni bankir in časopisje.

Iz Brkinov nam je poslal brihten kmetiški fant tole pesmico, ki opisuje narodne bankirje in njihove časopise: «V svojih listih jagnje božje, lizejo se pri ljudeh; v srcu pa je njih orožje hujše ko hudič in greh.»

Avtokorijere vozijo:

iz Trsta proti Postojni ob 7.30, ob 16; proti Pazinu ob 15; proti Reki ob 7; proti Komnu ob 16. Pridejo pa v Trst: iz Postojne ob 10.30 in ob 20; iz Pazina ob 13; z Reke ob 12; iz Komna ob 9.

Protest na centralno vlado.

Poslanec Šček je poslal na prvega ministra Mussolinija brzojavko, ki se glasi:

Njegova Ekscelenca Mussolini ministerski predsednik — Rim.

Dasi je podpisani prejel jasen odgovor od ministra Finzija, uporablja podprefekt Nicolotti v Gorici le proti slovenski avstrijski zakon, obenem pa tudi italijanski zakon o javni varnosti. Podprefekt zabranjuje obstoječim slovenskim izobraževalnim društvom vsako delovanje.

Istovrstno uporablja za vsa neslovenska izobraževalna društva izključno italijanski zakon. Podprefekt nadaljuje s takim postopanjem že celo leto.

Podpisani dviga slovesen protest v imenu vseh izobraževalnih društev in v imenu slovenskega ljudstva, katero je čez vse mere ogorčeno radi samovoljnega in protipostavnega ravnanja, ki nasprotuje določnim namenom osrednje vlade.

Zahtevam nemudnih ukrepov, da se bo podprefekt držal samo enega edinega zakona za vse, kajti samovoljna neizrečno škoduje skupnemu življenju italijanskega in slovenskega ljudstva. Virgilij Šček, državni poslanec. Gorica, 19. januarja 1924.

Razbojniške navade.

Videnski listi so zopet zagrozili in groznji je sledilo dejanje. Dva neznanca sta čakala pred stanovanjem dr. Bitezniča, tajnika »Političnega društva Edinost za Slovane v Italiji« s sedežem v Gorici od 5. ure zjutraj dalje. Ko je stopil dr. Biteznič iz hiše, sta ga začela z bokserji mlatiti. Nato sta zbežala. Dr. Biteznič so s kočijo odpeljali k zdravniku. Rane niso nevarne. Dr. Bitezniču, ki spada med prve narodne delavce na Primorskem, naše iskreno sožalje. — Predsednik istega društva dr. Besednjak pa je prejel od tržaških slovenskih krogov pismo, v katerem mu grozijo s smrtjo, ker da ni naroden. Dr. Besednjak, ki nesebično žrtvuje sebe v korist ljudstva in živi v stalni življenjski nevarnosti od strani narodnih nasprotnikov, ni naroden, hankirji pa, ki so si od težkega dela v zadnjih letih sezidali po več palač in zaslužili milijone, ti so močno narodni.

Rentnih knjžic nočejo na pošti.

Tako nam piše nekdo iz Velike Bukovice. Podali smo se po informacije na pošto ravnateljstvo v Trstu. Tajnik vit. Greco nam je dal tole določno izjavo: »Po znani odredbi se sprejemajo samo vložne knjžice, ne pa rentne. Vsi peščni uradi so prejeli tozadevno navodilo«. S tem se ni rečeno, da denar rentnih knjžic ne pride nikdar do izmenjave; za enkrat pa je pač tako. Izvojevali smo prvo borbo; treba bo nadaljevati boj za drugo pravico.

Enakopravnost.

So nekateri, ki trdijo, da nas vlada ne smatra za enakopravne z laškimi državljani. To ni res! Smo popolnoma enakopravni. Le pogledimo v prakso! V Trstu dobi Slovenec kakor Italijan v vsaki mesnici kg mesa za 8 lir. Ali ni to enakopravnost? Slovenec, ki se pelje po železnici iz Trsta v Gorico v III. razredu, plača ravnotoliko kakor Lah. Ali nismo torej enakopravni? In sploh moremo reči, da niso pri čisti pameti tisti Slovenci, ki trdijo, da se jim v kateremkoli pogledu slabo godi. V gospodarskem; kulturnem in političnem oziru so dosegli višek napredka in blagostanja. Tako modrujejo visoki uradniki.

Karfijol in zakon.

V nekaterih angleških provincih imajo tole navado. Na dan poroke gresta poročenca v spremstvu vseh gostov v mraku na vrt in nevesta poišče tipoma karfijol. Izrije ga s korenino vred. Ako je korenina skoro gola, čista, tedaj znači to revščino; ako pa se drži karfijola zemlja, bosta zakonska bogata.

Izseljevanje v Rusijo

bo v doglednem času omogočeno. Berite laško-rusko pogodbo v članku »Kaj pravi politika?«. Ko pride pisana pogodba v pravo življenje, se bo Rusija odprla našim izseljenikom.

Naročnik iz Jugoslavije

nam piše: »Vaš list se mi je tako priljubil, dasi ga dobivam šele malo časa, da ga vselej že težko čakam. Lepo urejevan, preprosto pisan, in toliko novic vsak teden! Pri nas ga vsak pohvali, kdor ga bere. Želeti je, da bi se bolj razširil tudi po Jugoslaviji. Vsaj vsako prosvetno društvo naj bi ga naročilo; tako bi imeli člani informacije, kako se godi zatiranim rojakom na Primorskem. Mnogi pa tudi še ne vedo za Vaš list. Jaz sem zvedel zanj od »Domna« — ugankarja. — S pozdravom Cuderman Ign. (Tupalice.)

Pismo iz Brega.

Pri nas je bila letina na splošno dobra, posebno oljka je bogato obrodila. Tudi vina imamo v izobilju, a žalibog razprodati ga ne moremo za nobeno ceno. Nekateri gostilničarji so zelo nasprotni, da se odpirajo »osmice« in mislijo napraviti protest. Vino je namreč v gostilnah po 4 L, medtem ko je v »osmicah« po 3.20 L. Da se olajša stanje vinogradnikov, mislimo prirediti v nedeljo 10. t. m. shod, v svrhu ustanovitve »Zadružne gostilne«. Ta ustanova bi bila po našem mnenju zelo koristna. Gostilna bi razprodajala vsa naša domača vina, v prvi vrsti pa ona članov. Uljudno prosimo, da bi nam šel kdo naroko pri ustanovitvi s kratkim predavanjem. Ravno tako bi želeli enega, ki bi nam predaval o živinoreji. Naša »Zavarovalnica gov. živine« obstoji že 19 let in prav dobro uspeva. Poučno predavanje bi zelo koristilo, ker se ljudje ravna po stari metodi. Končno bi radi videli, da bi tudi Dolinčani pristopili k našemu društvu in se združili v krepko organizacijo.

Nabrežinsko pismo.

V letu 1923 smo pridelali v Nabrežini 25% več vina kakor prejšnja leta. S trgatvijo smo bili torej zadovoljni. A kaj pomaga, ko ni kupčije! Zato se vino toči po »osmicah« 3.40 do 3.60 liter. Zadolosti žalostno pa je to, da domači krmarji vino kupujejo po magacinih, mesto bi ga vzeli pri domačem kmetu!

Iz Sosljana proti Trstu gradijo novo cesto. Ljudem se godi velika škoda. Trte so porezali, sadno drevje posekali, vinograde prekopal in zasuli mnogo paštnov. Da bi pa svet plačal in škodo poravnali, to jim se v glavo ne pade. Godi se ljudem velika krivica. Sedaj razstreljujejo stene, pa min nič ne pokrijejo. Zato leti kamenje, pa tudi kar cele skale dol po bregu. Delavci v bregu niso varni življenja. Tisto kamenje pa nam lomi še ostale trte in latnike. Strašna škoda. In človek se še pritožiti ne sme. Ali ni nikogar, da bi nam pomagal? Tudi poti, po katerih smo v breg hodili, so nam zasuli in razdrli. Kdor mora vendar skakati čez tisto skarpo, je v veliki nevarnosti, da si noge polomi. Ali nam bodo naredili poti? In kakšne?

Iz drugih vasi dobivamo poročila o pevski zborih, izobraževalnih društvih, dramatičnih predstavah. V Nabrežini so pa tako napredni in podjetni, da vzdržujejo kar v dveh lokalih kino-predstave, kjer se za drag denar prodajajo zijala in kviri mladina, širi pohujšanje in se zadnje lirce zapravljajo. Mi pa pravimo: Očetje, matere pazite! Hranite! in ne dajajte otrokom denarja za kino! Boste lirce potrebovali za nujnejše zadeve.

Tri vprašanja!

Ali pošiljate krajevne novice v Mali list?
Ali nabirate naročnike za Mali list?
Ali inserirate v Malem listu?

Kaj pravi politika?

Rusija je razbila železni obroč.

Ko se Rusi izvršili ogromno revolucijo, kakoršne ne pomni svet, so se evropske države delale, kakor da Rusije ni. Obnašale so se tako, kakor se obnaša tržaško politično društvo, ki dela, proglasa, kakor da v Gorici ni organizacije, kakor da v Istri sploh ne obstoji politično društvo. Ta politika je škodljiva. Namestu da bi gledali svet, kakršen je v resnici in bi se z resnico pobotali, delajo politiko tistega človeka, ki je hotel z dolgo palico zvezde klatiti. Italija, Francija, Angleska in sploh vse države so venomer tulile: Ruska komunistična vlada bo propadla, zato je mi ne priznamo; čakajmo, da se sesuje in nato se bomo zopet s carji menili. Tekli so meseci, tekla so leta in ruska vlada je trdna. Ker ni marala gora k Alahu je moral pač Alah do gore. Zaporedoma so začele priznavati rusko vlado. Baltiskim državam je sledila Turčija, Poljska, Nemčija in sedaj sta priznali Veliko Rusijo Angleska in Italija.

Rusko-italijanska pogodba

je sprejeta, pa se ni podpisana. Kaj pravi ta pogodba?

1. Rusija zniža carino v prilog laškemu blagu. 2. Rusija bo izvozila vsako leto gotovo količina žita v Italijo. 3. Ruska bo vsako leto nakupila določeno količino laških industrijskih izdelkov. 4. Mešana laško-ruska komisija bo od leta do leta določila nakupe gotovega blaga Italijanov v Rusiji in narobe. 5. Italija vrne Rusiji vso rusko premičnino in nepremičnino, ki se nahaja v Italiji in je bila last carske Rusije, a jo je Italija med vojno zaplenila. 6. Italija ustanovi v Rusiji potrebne konzulate, Rusija pa v Italiji. 7. Ta pogodba velja 3 leta in se obnavlja vsako drugo leto.

Rusko-angleska pogodba

je tudi podpisana. Ali ni to čudno? Šest let je Angleska plačevala vojsko zoper sovjete; zdaj pa je rusko vlado priznala in ni tirjala v pogodbi niti tega, da prizna Rusija svoje dolgove pri angleski vladi.

Kaj dela Anglež?

«Palmerston, ki je bil mogoče najboljši angleški minister vnanjih zadev, je nekoč dejal, da Anglija ne pozna ne večnih prijateljstev in tudi ne večnega sovraštva, ampak samo večne lastne interese. Ti lastni interesi Angleže silijo, da izpremenijo svojo politiko. Oni prizivljajo prehodno dobo in to je vzrok, da govori danes Anglija nekam boječe in da njeni politični koraki niso povsem sigurni. Svet, ki to gleda, se seveda čudi, kako je eden izmed zmagovalcev v svetovni vojni ohromel, in mnogo je Angležev, ki se čutijo osramočene in ponizane, da igrajo oni, ki bi morali igrati prvo vlogo, samo podrejeno vlogo druge vrste.

Vzrok angleške onemoglosti je konec zveze s Francijo, okoli katere se je sukala vsa politika od l. 1914. dalje. Te zveze je bilo konec, ko so Francozi kljub angleškim protestom in svarilom zasedli Porurje. Res je sicer, da še mnogo ljudi govori o neki »antanti«, toda vsi čutimo v svojih srcih, da je antanta mrtva.

Anglijo in Francijo loči pa še neko drugo vprašanje. Anglež želi, da postane Nemčija zopet velesila in da gospodarsko ozdravi, Francija pa želi, naj ostane Nemčija slaba in razkosana, da ne bi mogla nemške armade nikdar več prekoračiti francoskih mej. Angležem je potrebna bogata Nemčija, da bodo mogli zopet dvigniti svojo trgovino, brez katere ne morejo živeti, Francija pa lahko sama sebe prehrani in da svojim ljudem lahko dovolj dela, tudi če vsa Evropa propade.

Anglija in Francija imata torej različne politične in gospodarske interese. V resnici se Angleži in Francozi nismo nikdar ljubili, toda v štirih voj-

nih letih, ko so sovražniki opustošili več francoskih najlepših provinc, so gojili do Francozov tople simpatije. Je pa še neka druga težava, ki ovira, da bi napravili konec dolgoletni zvezi: to je negotovost posledic, če zvezo prekinejo. Med narodi se dogaja isto, kar se dogaja med posameznimi ljudmi: Majhen spor ne razdere samo prijateljstva, ampak ga pogosto izpremeni v sovraštvo. Francosko časopisje piše proti Angležem z odkrito sovražnostjo in francosko letalstvo je znatno močnejše kakor angleško. Kakor hitro bi toraj Angleži pokazali Francozom bolj sovražno lice, bi Francozi pomnožili svoje vojne moči in bi vse storili, da ohranijo zlasti v letalstvu svojo premoč nad Anglijo. Kljub tej negotovosti in kljub vsem pomislekom proti prelomu s Francijo pa se nagiblje angleško javno mnenje vedno bolj k misli po večji samostojnosti v politiki. Delavska stranka, liberalna stranka, razne vere, zmerni konservativci — vsi so mnenja, da pomeni popoln polom Nemčije za Anglesko večjo nevarnost, kakor pa če nastopijo odkrito proti razdiralni politiki Francije.

Kolikor bolj pa se odtujujejo Francozom, toliko bolj se bližajo Ameriki. Amerika ne potrebuje evropskega blagostanja, tako kakor Angleži, ampak koncem koncev bogata Evropa tudi za izvoz ameriških produktov ni brez pomena. Amerika dalje opazuje z vedno večjo jezo, kako Francozi zlorabljajo plodove svoje zmage, ki so jo dosegli le s pomočjo Amerike. Počasi izgubljuje Amerikanci vse svoje simpatije za Francijo in se obračajo k Angliji, ker hočejo tudi oni rešiti Nemčijo iz gospodarske in politične zmesnjave.

Kakor hitro pa se bosta zvezali Anglija in Amerika, da rešita Nemčijo njenih francoskih zatirancev, bo mogoče obnoviti dobre zveze med Anglijo in Nemčijo. Dokler je obstojala »antanta«, ni bilo mogoče misliti niti spravo; danes pa, ko antante več ni, je sprava neizogibna. Politična kratkovidnost Francozov bo ustvarila angleško-ameriško zvezo. Italija je Angležem zamerila, da so Angleži obsojali njen nastop na Krfu proti Grkom. Te zamere pa bo kmalu konec. Francozi in Italijani niso bili nikdar iskreni prijatelji, tudi za časa svetovne vojne ne. Interesi Italije pa zahtevajo močno Nemčijo in to bo pripeljalo Italijo na angleško, ne pa na francosko stran. Poljska, ki je francoski hlapec, je v svoji notranjosti bolna. Tako postaja Francija vedno bolj osamljena in njena diktatura se bliža svojemu koncu. Kolikor bolj pa pojema francoska moč, toliko bolj raste moč Anglije.

Kaj je ugajalo Ljenu?

Ruski sovjeti so proti mednarodnemu pravu in običaju l. 1918. zaprli romunskega poslanika v Rusiji, Diamandija. Diplomatski zbor vseh tujih držav se je predstavil Ljenu, da bi protestiral proti temu nezashšanemu činu. Belgijski poslanik je v imenu vseh diplomatov prebral protestno spomenico, ki je bila napisana v lepem diplomatskem slogu. Na Ljenina ni to čitanje imelo nobenega vpliva. Med čitanjem pa je zastopnik neke male države zakričal razburjeno nasproti Ljenu:

«Dovršili ste nezashšano dejanje. Osramotili ste Rusijo in sami ste osramočeni. Pljunili ste v lasten obraz».

Diplomati so strmeli polni resnobe in težkega pričakovanja v Ljenina. Kaj bo? Ljenin se je obrnil nato proti diplomatom in izjavil: »To se pravi govoriti. Sedaj šele razumen, kaj hočete. Poslanik Diamandi bo oproščen!»

Lenin je bil pač moč in ne mož lepših diplomatskih oblik, ki zakrijejo v neko meglo pravi smisel besede.

Vedno lepše.

Ljubljansko Jutro, glasilo ministra Zerjava, piše o dogodkih Jadranske banke članek, iz katerega smo tole posneli. Narodnjak Ciril Kamenarovič, ravnatelj Jadranske banke, je izročil meseca junija banko v Trstu v laške roke. Delničarjem je izjavil, da mora izročiti banko v laške roke, ker da samo tako pridejo delničarji spet do denarja. Objubil je, da bo prinesla laška skupina dovolj denarja, da bo banka ozdravljena. Tako je prišla banka v roke fašistov pod vodstvom generala Piccione in Trombacco.

Farbanje.

Sedaj se je izkazalo, da so bile takratne trditve vodstva banke neresnične. Laška skupina ni prinesla v banko niti stotinke. Dočim so govorili o vplačilu 10 milijonov, niso v resnici dali niti centesima. Laška fašistovska skupina je prve dni novembra kratkoma izstopila in je prepustila banko svoji usodi. Sedaj je prevzela banko fašistovska skupina Feiner, ki je plačala samo tri milijone lir delniške glavnice.

Iz tega se vidi, da je Ciril Kamenarovič svoj čas vodil za nos naše delničarje, ki jim je zatrjeval, da mora izročiti banko fašistom, ker samo ti da jo rešijo poloma.

Tako so prišli jugoslovanski delničarji prišli ob svoje delnice Jadranske banke. **Pet milijonov.**

Dejstvo je, da je narodni veljak Kamenarovič plačal iz sredstev banke v Beogradu nič manj nego 5 milijonov lir, to je približno 75 milijonov kron, za delnice Jadranske banke v Trstu. Ta denar je zopet vzeti iz zepov slovenskih vlagateljev.

«Jutro» piše: «Žalostna igra, ki jo igra Kamenarovič s premoženjem naših bratov na Primorskem, pa se ni končala. Njegov nov zaveznik v Trstu, g. Feiner, je začel popolnoma drugo taktiko kakor Piccione. S prijaznim obrazom se obrača na slovenske vlagatelje, naj spravijo svoje borne in težko prisluzene novce na «varno» v njegovo banko. Da bi se hlinil nekoliko prijaznosti Slovanom na Primorskem, pridno inserira v slovenskih in hrvatskih listih. (Ni res, gospodje pri Jutru, «Mali list» ne vzame inserata, «Istra» tudi ne, koledar «Istre» pa je inserat Jadranske banke izrecno odklonil, samo gotovi listi priobčujejo ogromne inserate).

Ali hoče g. Feiner morda na ta način nekaj milijonov lir iz slovenskih zepov ter potem zopet «reducirati» delnice in in vloge z odpisom sto od sto?»

Kapitalizem vničuje gospodarsko in moralno cele rodove.

Ne pod grofa, marveč pod banke!

(Poroča Virgilij Šček.)

Na Martinovo smo sedeli na Tunčevem ognjišču na Gorjanskem. Župan je nanasel govorico na obupne gospodarske razmere v deželi in Tunčev Miha je vzkljnil: «Nazaj lezemo pod grofe!» V bistvu je imel Tunčev gospodar prav. Hotel je reči: «Zemlja v kratkem ne bo več naša». In vse kaže, da ne bo drugače.

POGLEJMO OKROG!

Nasa zemlja splošno ni rodovitna in je gosto naseljena. Vobče moremo reči, da vsi pridelki in dohodki, ki jih imamo od polja, hleva in gozda, ne zadostujejo niti za polovico leta; ponekod več, ponekod manj. Pred vojno smo se drugo polovico leta preživljali s postranskim zaslužkom od domače obrti, od ceste, od rokodelstva in od dela v Trstu, Trzinu, na Reki in v Puli. Sedaj postranskega zaslužka ni, Trst, Trzin, Reka in Pula so za enkrat zapuščene sirote in če bo to ali ono mesto kdaj vzcvetelo, bo nas človek zadnji, ki bo prišel tam do kruha. Da bi nam vsaj kmetija kaj nesla! Pa kako, ko so nas nove politične meje razdejale! Vinski trg smo zgubili in karkoli drugega pridelamo, za vse se moramo boriti v konkurenci s pridelki z juga. Ali veste, da so šle lani češnje do 30 lir za kvintal? Ali veste, da je zakon o zganjekuhi prinesel večjo nesrečo v deželo kakor najgroznejša toča?

DAVČNI VIJAK PRITISKA.

Štirindvajset vrst davkov teži na naših slabih ramenih. In po večini ni denarja, da bi odpravili davkarja iz hiše. Da se je revščina naselila v naše domove, priča dovolj jasno dejstvo, da se je število sinov, ki so pred vojno obiskovali šole v Gorici, skrčilo na eno desetino. Ta strahovit udarec na našo kulturo bomo občutili šele čez nekaj let v polni meri. Dasi je ljudstvo bolj potrebno štiva in pouka, vendarle stoji dejstvo, da je naš tisk v primeri z zadnjo predvojno dobo padel na polovico. Ali ne govori dovolj glasno to, da so zvesti naročniki «Straže» ponujali namesto gotovine višino kot naročnine za goriški dvotednik?

V DOLGOVE...

Nase domače posojilnice so suhe. Vse išče denarja, nihče ga ne vlaga. Vojna odškodnina, tudi tista, ki se ni bila izplačana, je že davno zapravljena, trgovci niso se nikdar rabili toliko krede ka-

kor dandanes in tudi najsolidnejši trgovci mora dajati na upanje, če neče izgubiti poslednjega odjemalca. Nase ljudstvo je zadolženo pri posojilnicah, v trgovini, zadolžuje se pri bankah...

REŠITEV?

Pa so nekateri dejali: «Ljudstvo je pregosto naseljeno. Polovica Slovencev naj se izseli; vsak kmet naj bi imel po dve kmetiji in na teh bo lažje živel. Dve združeni kmetiji bosta lahko preživljali celo družino in ne bo treba iskati postranskih zaslužkov». Da bi bilo to res! Saj vidimo že danes, da ne propadajo le revni kmetje, ampak tudi naše najbolj trdne kmetije! Pa denimo, da bi bilo tako res in da bi se vsak drugi kmet izselil, sosed pa bi prevzel njegovo kmetijo. To je vse lepo reči, toda kdo pa bo dal kmetu denarja, da bo kupil sosedov grunt?

ČRNA BODOČNOST.

Meni se zdi, da gremo propadu nasproti in da ni rešitve, če ne pride kaj prav izrednega vmes. To je tako gotovo kakor amen po očenaju. Vsak kmet mora v dolgove lezti. Ker drugod denarja ne dobi, se obrne do neusahljivega vira, do banke. In obresti nas bodo požrle. V mirnem času je nesla kmetija 1-4 od sto. Sedaj pa kmetija ne samo, da nič ne nese, marveč je celo občutno pasivna. Od posojila pa, ki ga pri banki dobiš, moraš plačevati 7, 8, 9 od sto obresti, prav kakor se plačujejo pri industriji in trgovini.

V SUŽENJSTVO.

Zdrava pamet pravi, da obresti ne boš nikdar plačeval, če manj kapital vračaš. Banke so se spravile na naše kmetije in vse kaže, da bodo one zagospodarile na naših domovih. Ti pa, ki si posejal zemljo od svojih očetov, oči na njej samo tuješ; zemlja, ki je bila doslej tvoja mati, ti bo le mateha. Samo dvoje ti bo ostalo na izbero: ali se boš uklonil in boš suženj na lastni zemlji ali pa boš vzel palico in šel iskati delo v tujino.

KAJ BO?

Bratje, nistem vas hotel oplajiti, temveč želim sem le, da vam resnico predočim, kakorjuna se razkriva pred mojimi očmi. Če gori sem dejal, da prav gotovo gremo v prepad, če ne pride kaj izrednega vmes. Bog daj, bratje, da bi se moje predvidevanje ne uresničilo in da bi kaka temeljita sprememba obrnila naš gospodarski položaj na boljše.

Volitve in naš narod

GORICA, 5. februarja.

Goriško politično društvo je izdalo sledeče obvestilo:

«Odbor političnega društva «Edinosti» v Gorici je imel dne 1. februarja 1924 sejo in sklenil:

1.) Politično društvo «Edinost» v Gorici se hoče vdeležiti volilnega boja pod imenom Narodne stranke Slovencev in Hrvatov v Italiji.

2.) Politično društvo «Edinost» v Gorici obzaluje, da ni prišlo do ustanovitve Narodnega sveta in ugotavlja, da se to ni zgodilo po njegovi krivdi; Narodni svet bi bil najbolj poklican organ, da bi izvedel državnozbornske volitve.

3.) Politično društvo «Edinost» v Gorici bo slo v volilni boj s programom, ki je bil soglasno sprejet od vseh zastopnikov našega naroda v Italiji leta 1920 v Narodnem domu v Trstu; temu programu je goriška politična organizacija ostala edina zvesta in sedanji odbor se ga je držal v vsem delovanju ter ga dosledno izvajal.

4.) Politično društvo «Edinost» v Gorici se dobro zaveda, da obstoji poleg njegove politične organizacije tudi Politično društvo «Edinost» v Trstu in njegov istrski pododbor; Politično društvo za Slovence in Hrvate v Istri, kakor tudi organizacije pristavev drugih slovenskih in hrvatskih strank.

5.) Politično društvo «Edinost» v Gorici zeli edinstvenega nastopa vseh Slovencev in Hrvatov v Italiji in zato vabi vse slovanske organizacije v Italiji, da se pridružijo volilnemu boju in daje nalog društvenemu tajnistvu, da stopi takoj v stike z ysemi političnimi slovanskimi organizacijami v Italiji v svrhu enotnega nastopa vseh Slovanov v Italiji pri državnozbornskih volitvah.

Odbor Političnega društva «Edinosti» v Gorici.

Važen sestanek.

Na poziv goriškega društva so se zbrali danes predpolane zastopniki vseh treh naših organizacij, to je goriško in tržaško društvo «Edinost» ter «Društvo za Hrvate in Slovence v Istri». Dr. Besednjak je otvoril sestanek, pozdravil zastopnike obeh bratskih organizacij ter prebral goriško obvestilo. Ponovno je obzaloval, da se danes nimamo «Narodnega sveta», ki bi bil edini najbolj poklican organ, da izvede volitve. Poučarjal, da pri tem ne zadene prav nikakr krivda goriškega društva. Nadalje je obzaloval dejstvo, da zastopniki Trsta vodijo krivično in nemoralno borbo v «Edinosti» proti Goricanom, ko bi bila sloga med obema društvima krvavo potrebna.

Tem izvajanjem se je pridružil zastopnik Istre; zastopnik Trsta je vzel protest na znanje in pripomnil, da bo o zadevi poročal v Trstu. Slednjič je zastopnik Goriške obzaloval dejstvo, ki je osupnilo udeležnike sestanka. Izvedelo se je namreč, da so zastopniki Trsta imeli s Tirolci sestanek za volitve za skupen nastop. Pri tem so Tirolci nastopili v imenu svojega «Narodnega sveta», v katerem so zastopane vse tirolske organizacije, dočim pa so Tržacani dejanski nastopali kot zastopniki celokupne primorske organizacije, a jih v to nihče ni bil pooblastil, ne goriško ne istrsko društvo. Padle so bridke opazke na račun Trsta, ki je pokazal, da mu ni za složno edinstveno delo, ampak da je šel po svoji poti. Zastopnik Trsta je pripomnil, da ni bilo pri tem nikakega slabega namena. Poročal je o poteku sestanka z Nemci, s katerimi da so prišli do sporazuma.

Goriške zahteve.

Gorici so zahtevali od zastopnikov obeh društev (Trst, Istra), da se izreče ta zato, da se 1. preneha v listih izrabljati beseda «sloga» in 2. da se čimprej ustanovi krvavo potrebni Narodni svet, kakor ga imajo Tirolci.

Zastopnik Istre se je pridružil in je takoj pristal na to, zastopnik Trsta si je vse zabeležil s pripombo, da bodo o tem v Trstu razpravljali.

Bivši poslanec Šček je opozoril, da bo, ki ga vodi «Edinost» zoper Goriško, rudi samo sovraštvo. Opozoril je na primer, da je priobčila «Edinost» že petan šestkrat vest, da je on mujskal urednika «Istarske Rijeci», naj piše slabo itd., kar pa je sama najbolj urzna izmisliotina. Urednik Rijeci je pred prijco izjavil, da se zaveva, da je to krivica in da bo treba krivico popraviti, tega do-sej se ni storil. Govornik ni poslal uredniku nobenega popravka v prekluc, ker mu je list že lani vrgele popravke v koš in mu s tem zaprl svoje predaie. Nikaar pa mu ni niti padlo v glavo, da ni ural «Edinost» potom odvetnikov pred oblastvo.

G. Šček je nadalje osvetlil počenjanje Trsta, ki vsako se tako majhno notico v «malom listu» pripisuje njemu na rovas, bil je po cele mesece v Rimu in ko se je vrnil, je večkrat ital v Edinosti: «To notico je pisal poslanec Šček». To početje je nemoralno in podlo, da bi vsako bouastočo, krivico, ki jo piše «Edinost», metal vso krivdo na Wiliana, Samca ali koga drugega. Nadalje se vodi proti njemu po aezeli nemoralna gonja. Vsak, ki me od blizu pozna, ve dobro, da sem v treh letih poslančevanja zrtvoval sebe in vse svoje v dobrobit naroda; vso vojno odškodnino, ki sem jo prejel, da si kupim izgubljeno pohištvo, sem do posejanje stotinke zrtvoval v javne narodne namene, četudi nisem dal nikdar tega beležiti v nobenem listu. Tovrstnih očitkov mi nima nihče delati, zlasti tisti ne, ki so v zadnjih letih živeli v veliki meri od narodnega denarja.

Sestanek je soglašal v tem, da se mora ta sistem gonje ukiniti in da se mora krivica popraviti.

Goriški predlog

glede izvedbe volitev je bil: «Državnozbornske volitve naj izvede glavni volilni odbor, ki sestoji iz vseh odbornikov vseh treh političnih organizacij, 8 členska eksekutiva naj izvede podrobno delo. Vsak urad imenovanih organizacij naj izvede volilne priprave v dotičnem ozemlju». V splošnosti so se vsi zložili z resolucijo in slednjič so določili, da se ima vršiti 8. februarja definitivni sestanek, kjer se določi podrobno delo in se sestavi kandidatna lista, ki se ima predložiti širšim sestankom zaupnikov.

Gorici so izrazili željo, naj bi se sestavila taka kandidatna lista, ki nudi jamstvo, da ne bo med poslanci preprirov in naj bi se vsi oni, ki so bili v medsebojni borbi najbolj udeleženi, ne stavili v listo, zakaj samo tako bo mogoče vsem trem organizacijam, da pojdejo navdušeno v boj. Zastopnik Istre se je strinjal s tem predlogom, zastopnik Trsta je pa povdaril, da poda definitiven odgovor na prihodnji seji, vsekakor pa je priporočal čimvečjo toleranco.

Ako vzamemo točko o sestanku z Nemci, je vladalo na zboru popolno soglasje, kar daje upanje, da se bodo naše notranje razmere uredile. (K.)

Zobozdravnik

dr. Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila v Gorici, na Travniku 20 (Piazza della Vittoria)

od 9-12 in od 3-5.

Kakose bomo po novem ženili? Postojnski vodovod in njega uprava

Po novem letu je vlada raztegnila svojo postavbo o poroki tudi na naše zemlje. Po novi postavi je država od cerkve popolnoma ločena. Glede cerkve ostanejo vsi predpisi pri starem, samo

POROČNE LISTINE.
Zaročenci morajo predložiti: rojstni list; ako nista polnoletna, pisano dovoljenje staršev ali sodnika; oklicni list; pri vdovcih smrtovnico zakonskega

kolikov ni več treba za listine, ki jih hrani župnija. Poroka v cerkvi se vrši po starem običaju. Ako pa hoče, da bo zakon veljaven tudi pred posvetnimi običaji, da bodo smeli otroci dedovati, itd., je treba, da izvršis vse odredbe posvetnega oblastva.

V ta namen je treba, da stopis k županu, ki izvrši oklice in te tudi zveže.

ZUPAN IN OKLICNI.
Oklice napise matični uradnik (župan) in jih ovesi na občinski hiši v ostanah, v katerih prebivata zaročenca. Ako prebiva zaročenec ali zaročenka manj ko eno leto v tistem kraju, se oklici izvršijo tudi v občini, v kateri sta prej prebivala. Pisani oklici morajo viseti dve zaporedni nedelji, ves teden vmes in še tri dni dalje.

Oklice morata zahtevati oba zaročenca osebno ali pa po očetu, oskrbniku ali po posebnem pooblaščenju.

Župan ne sme izvršiti oklicev, ako ni gotov o soglasanju staršev ali sodnika, ako je to soglasanje ali privoženje potrebno. Oklici ne veljajo več, ako se poroka ni vršila vsaj v teku 160. dni po oklicih.

druga ali listine, ki izkazuje ničnost ali razveljavbo prejšnjega zakona.

ZUPAN IN POROKA.
Poroka se sme vršiti šele 4. dan po zadnjem oklicu. Ako se viseli oklici ou neenje do nedelje in do srede, sme biti poroka v četrtek.

Poroka se mora vršiti na županstvu, javno, pred županom ali njegovim namestnikom (matični uradnik) v občini, v kateri prebiva vsaj en zaročenec; dve priči. Ako je eden zaročenec bolan ali sploh ne more na županstvo, se poaasia župan (matični uradnik) in tajnik v ustanovanju in pred štirimi pričami pošlusa župan izjavo in jo vpiše v matrico porok. Župan mora biti uradno obvečen, da čuje izjavo in progiasl «zvezo v imenu zakona».

Kajpada je ta zveza veljavna samo pred vlado; Cerkev je ne pripozna za zakrament, ako se zakon ni skienil v cerkvi.

Ponekod gredo k županu ob 9., v cerker pa ob 10. Drugod je narobe: najprej se pouaje k cerkveni slavnosti in takoj nato na županstvo.

zami najuejo človeka v snegu zmrzujelega. Kekel je, da je pred vsem treba s snegom tretji ali ribati ga, ker se tako ategne smrti oteti, če se ni prepoznalojmenca, začudi se pazno posušajosa uekta, s čem pa je treba ribati poeti, ko snega ni?»

Neki Anglež
je hotel spoznati pravi poklic svojega sinčka. Ko je imel mali 8 let, ga je oče zapri v sobo in mu položil na mizo sv. pismo, jabolko in bankovec. Oče je mišlil: V kratkem se vrnem. Če bo sin bral sv. pismo, ga dam za duhovnika, če bo gledal jabolko, naj gre za kmetovalca, če pa bo ogledoval bankovec, naj postane bankir. — Ko se je oče čez nekaj časa vrnil, je videl ta prizor: fant je bral sv. pismo, medtem je grizel jabolko in obenem je v levici držal bankovec. Oče ni vedel, kaj bi.

Kotiček za smeh.

Ne čuje, stari oče zelo slabo čuje; Ou teuna do teuna slisi manj. Ko je včeraj eksplodiral parni kotel v sosedni tovarni, je ueljal samo «Bog pomagaj», misleč, da sem jaz kihnil.

Tega pa ne. Jože: Ravno tako je, pa samo tako. Stavim glavo, da je tako. Tone: Ves kaj, pustiva glavo, stavi rajši 10 lir. Jože: Oh, 10 lir pa ne!

Čemu jo vpraša! Bila je natakariica. Pivci so jo zvali Mico. Nekoč je morala Mica na sodnijo. Soudnik je po uradniški navadi vpraša: Kako vam je ime? Mica se zasmeje in pravi: Kaj me vprašate, saj me dobro poznate, še sinoči ste mi večkrat rekli: Mica, prinesi no še en kvartineček!

Modro vprašanje. Nekdo je razlagal, kako se je vesti in kaj storiti, ako po

PODLISTEK

ŠKOLJ pri Vremah.

Znameniti baron Valvasor je pisal leta 1689. o Školju tole:

Graščina Neukoffel ali Na Školji lezi na Notranjskem, od Ljubljane 10 milj. od Trsta dve milj. v bližini gore Gaberk. Tam veje pozimi neverjetno močna burja, ki meče človeka in konja čez cesto. Ime ima od pečine, ki ji pravijo školj. Na eni strani je nekaj ravnine, na kateri rastejo sadna drevesa, na drugi strani pa je strahovit prepad v jarek, ki v njem teče Reka, ki četrt ure odtod pri Sv. Kocijanu izginje v goro. Iz jarka strlijo koničaste skale, ki vzbujajo ponoči ob luninem svitu pravi strah. Leta

1689. je jahal gospod Ludvik Bottoni iz vrem v pozni noči. Zgrešil je pot. Bil je streljaj daleč od graščine, ko se konj ustavi. Da bi bolj veselo zdirjal proti gradu, spodbode konja in izpusti strel iz pistole. Mahoma se je konj prestrašil ter zdrknil v prepad. Bozja previdnost je hotela, da je gospod Bottoni obvisel ob neki steni, držeč se karabinskega jermena. Strel iz pistole pa njegov klic za pomoč, pri čemer se je priporočil Sv. Antonu iz Padove v varstvo, je prebudil valpete graščine na Školju, ki je last barona Rossetti-ja. Z baklami so sli na pomoč in so rešili gospoda Bottonija. Konja in pistole pa niso našli.

V bližini graščine se tu pa tam dobi kak košček železne rude. Ta graščina je veljala in še velja za trdnjavo, v katero so bližnji prebivalci spravili v nevarno-

stis shraniti vodovod, oziroma motorji so se že v letu 1920. pokvarili, da smo bili 14 dni brez vode in luči.

Dne 8. junija 1920. je bil od vlade imenovan odbor treh gg. in ker sta oba gg. tvarisa meni glasove dala, sem postal načelnik «Mestnega oskrbnistva». Poleg nas dveh sta bila še dva namestnika imenovana.

Naita, ki je stala preje 7—10 vinarjev, je pršla na Lit. 250 kg. Motorji so stali ogromnega denarja, kje naj jaz denar dobim?

Civilni komisariat je z vso paro pritiskal, da se morajo motorji nemudoma popraviti, da dobimo zopet zaželjeno vodo in luč.

Po večkratnem presejanju, kje denar dobiti, se je konečno v Notranjski posojilnici v navzočnosti gg. meščanov sklenilo, da se ima vodarina pobirati od sebe in živine.

Gospodje predniki so oddajali vodo in luč po zelo nizki ceni, a ker je bila blagajna prazna, so bili primorani prodati mestno hišo in nekaj mestnega zemljišča za L. 62.000, da so primankljaj pokrili; in ravno ista vlada, ki je gg. prednikom prodajo dovolila, je meni dala strog ukaz, da se mora mestni vodovod sam rentirati.

Meščani smo bili zadovoljni, da smo dobili vodo in luč po nizki ceni, ni pa nam bilo nič zato, kako se boe mestno premoženje sistematično izrabilo.

Pri volitvah v letu 1922. sem bil izvoljen v občinski odbor in poleg tega od samih gg. meščanov pa v mestno oskrbnistvo; seveda sta bila poleg mene še dva gg. meščana izvoljena, ki prezentirata najboljšo moč, in sta res celo upravo v rokah imela, zato sem njima zelo hvaležen.

Radoveden sem, če bi kedo od njih, ki mene napadajo, riskiral za nafto po Lit. 25.000. Depisnik, ki trdi, da sem se zbal birmanja, laže, a rečem pa, da mi je zelo žal, da se nisem takrat skrtil, ko so me gg. meščani volili v mestno oskrbnistvo.

Ker sem vsled boleznj že pet tednov v postelji in se nisem mogel pred napadom braniti, sem pričakoval, da boeje gg. tovariši skupno odgovorili.

Moj odgovor ne velja za one gg. meščane, pač pa za nahujskane kričace.

Jaz sem bil dovolj zaposien na mojem obširnem posstvu in trgovini, zato se ne more od mene zahtevati, da bi jaz morebitne spremembe oseb in živine vpisane volil, zato imamo pa plačanega uradnika.

Sem bil in ostanem mnenja, da kdor vodo rabi iz vodovoda, naj je tudi plača. Če mi kdo dokaze, da sem jaz le 1 liro od mestnega premoženja zase shranil, plačam ves primankljaj v prilog mestnemu vodovodu, to je okrog 20.000 lir.

Postojna 23. jan. 1924.

Franz vitez Krainer,
tovarnar in veleposestnik.

Naga slovenscina je, prepričani smo mo biti, eden najlepših jezikov na svetu.
Oče St. Škrabec.

sti svoje imetje, da bi sebe in svojo last branili pred sovražniki. Včasih je bila graščina last plemenite Ravbarjeve rodbine.

Sedaj gospoduje v graščini baron Franc Rossetti, ki je poročen z grofico Petaz (prip. uredništva: Petaz iz Podgrada pri Rodiku).

V bližini se je vnel velik požar 16. februarja 1687., to je na prvo pustno nedeljo, je vas Duatsche (Divata), ki spada pod gosposko v Zavrhu, razun 6 hiš popolnoma zgorela: 24 hiš z vsemi pritlikinami, hlevi, z vsem pohištvo in orodjem je upepeljenih, samo cerkev je ostala nepoškodovana.

(Op. ur.: prihodnjič purinesemo opis ogromnega požarja, ki je upepelil Divačo ravno pred 237 leti.)

„Mladika“.

Februarska «Mladika» (2. štev.) je ravnokar izšla s to-le vsebino: J. Jovan: Pesem. — F. Jaklič: Zadnja na grmadi (Povest). — Z. Kosem: V deželi solnca (Pravljica). — Tolstoj — Benkovič: Knez Serebrjani. (Roman). — Katja: Pozdrav (Pesem). — K. Meiko: Legenda o deklici, ki je prerada plesala. — Komar: Otoški postržek (Povest). — V. Steska: Pregled naše umetnosti. — L. Podlogar: O roparskih napadih. — Pirjevec: Slovenski možje (Primož Trubar). — Po okrogli zemlji. — Gospodar in gospodinja. — Pisano polje. — Šale in uganke. — Šlika. — «Mladika» izhaja prvega dne vsakega meseca. Letna naročnina znaša za Italijo 25 lir. Uprava za Italijo je v Gorici, Riva Piazzutta 18.

«Mladika» je priljubljen družinski list s podobami, ki ga mora imeti vsaka slovenska družina na Primorskem.

DEBIASIO & DOMENIS

TRST

Skladišča in pisarna: Via Coroneo 13 in v prosti luki št. 2 vrata 15. TELEFON 12-34

Uvoz in izvor italijanskih, čeških in nemških steklenin, čeških in nemških šip vseh mer, češkega porcelana, domače in inozemske prstene posode, opletenih steklenic, emailiranih železnih posod i. t. d.

Ekskluzivna založba za Julijsko Benečijo prstene bele in dekorirane posode «Anelli» po neverjetno nizkih cenah.

Steklene šipe

vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. - Postrežba na dom. - Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) tel. 44-23.

Vsakovratna

travnja, zelenjadna in cvetlična semena, prvovrstna in po najugodnejših cenah dobite pri edini domači tvrdki:

Sever & Comp.

Via Macchlavelli, 13

NB. Na željo pošljamo letošnji cenik brezplačno.

Dr. A. Grusovin

v Gorici: Piazza Vittoria

(Travnik) v hiši Paternolli 21

Specijalist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože, perfekcioniran na dunajskih klinikah.

Sprejema od 9-12 in od 3-7 pop.

Knjigarna in papirnica

J. ŠTOKA - TRST

Via Milano 37

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi, župnim, občinskim in šolskim urdom, pisarnam, obrtnikom, trgovcem in zasebnikom.

— Lastna knjigovoznica. —

Založba Vedeža, Kleinmayerjeve ital.-slov. slovnice, slov.-italijanskega in ital.-slovenskega slovarja. — Ima v zalogi vse najnovejše slov. knjige.

GOSPODARSTVO

Rdečica pri prašičih se širi!

Z ozirom na poročila, ki so nam došla iz raznih okrajev, prinasamo tale članek izpod peresa strokovnjaka:

NEVARNA BOLEZEN.

Med boleznimi, ki razsajajo med prašiči je poleg svinjske kuge gotovo najnevarnejša in najškodljivejša — «rdečica». Kakšna škoda je pač posebno pri današnjih cenah prašičjega mesa in prašičje masti, ako skrbnemu gospodarju njegovi prašički ravno takrat, ko najlepše rastejo in se najboljše razvijajo, kar nenadoma obole na rdečico in po vrsti poginejo. Taki primeri niso redki, kajti rdečica je dandanes skoro po vsej Evropi razširjena in pri nas je celo nekaj krajev, v katerih pogine vsako leto polovica ali celo dve tretjini vseh prašičkov, ako niso bili cepljeni proti tej nevarni bolezni. Strah gospodarjev pred to boleznijo je torej povsem upravičen, vsaj se prav čisto pripeti, da ima gospodar, ki redi lepo število krasnih prašičkov, v par dnevih svoje svinjake prazne ravno vsled rdečice.

KDAJ RAZSAJA?

Rdečica nastopa najbolj v vročih poletnih mesecih, torej v juliju, avgustu, posebno hudo pa večkrat še v septembru; v zimskih mesecih se pojavi le redkokedaj in to navadno le v onih krajih, kjer je že po leti močno razsajala. Kadar se prikaže rdečica pri enem posestniku, so po pravici prestrašeni tudi posestniki-sosedje, vsaj vedo, da se ta bolezen prav hitro širi in zanese v sosedne svinjake, ker jo močno nalezljiva.

RDEČICA JE KUŽNA BOLEZEN.

Prašič zbolí navadno vsled tega, ker je pojedel ali pa popil tako stvar, na kateri je bila kužna snov, to so posebne glivice (bacili), ki napravljajo v prašičjem telesu rdečico. Te kužne snovi se prav lahko prenašajo iz kraja v kraj in hitro množe in razširjajo. V kraj, ki še ni bil okužen z rdečico, prinese dostikrat bolezen prašički, ki so bili kupljeni v kraju, kjer je pogosto rdečica. Za prenašanje so posebno nevarni prašičji sejmi, kjer kupci navadno ne morejo dognati, če so prašiči na sejmi iz zdravega ali iz okuženega kraja. Rdečico in pa tudi druge prašičje kužne bolezni, prenašajo tudi trgovci in prekupčevalci s prašiči, potem mesarji, posebno pa rezarji, kateri pri svojem poslu (rezanju, kastriranju, skopljenju) niso dovolj snažni, ne čistijo dovolj svojih rok, obleke, čevljev in rezalnega orodja, s katerim preneso lahko kužno snov naravnost v meso in kri zdrave živali; vsled tega je potrebno, da pazi gospodar na to, da rezar predno začne svoje delo, dobro razkuži (desinficira) orodje in roke. Ako je treba prašiče, ki obolijo na rdečico v silil zaklati, mora se vso kri in vse odpadke od obolelega prašiča skrbno odstraniti, ker po takih stvareh se bolezen najlažje širi.

Rdečica napade najrajše prašiče v starosti od 3 mesecev do enega leta; pujski obole le redkokedaj in tudi starejši prašiči so precej varni pred tem obolenjem. Bolj varni pred rdečico so tudi navani kmečki utrjeni prašiči, kakor pa prašiči plemenitih (n. pr. angleških) pasem.

KAKO BOLEZEN SPOZNA?

Prašič, ki oboli na rdečico, preneha nenadoma jesti, nič ne rije in ne teka okoli, zarije se v stello, postane neobčutljiv in čisto top; ako merimo njegovo telesno toploto, vidimo da se je zvišala na 40, 41 ali celo do 42 stopinj; ta vročina traja toliko časa, da se stanje ali znatno zboljša ali pa da žival pogine. V začetku bolezni je prašič precej zaprt, pozneje pa dobi drisko. V drugem dnevu

bolezni dobi žival že tiste rdeče lise in maroge po telesu, od katerih je dobila rdečica svoje ime; te lise se pojavijo najbolj po trebuhu, po notranji strani nog, dostikrat tudi na vratu in ušesih ter so spocetka živo rdeče, pozneje pa vedno bolj temne. V posebno hudih slučajih dobi žival veliko slabost v zadnjem delu telesa, postane temnomodra in prične težko dihati, kar je znamenje, da je udarila bolezen tudi na pljuca in da je smrt blizu. Smrt nastopi včasih že prvi dan, navadno pa še le tretji ali četrti dan in le redkokedaj pozneje. Ako bolezen ni prehuda, pokaže se zboljšanje že drugi ali tretji dan navadno s tem, da se telesna toplota nekoliko zniža, da ni žival več tako topa in da vzame nekoliko hrane.

KAJ NAM JE STORITI?

Kaj pa storimo, ako nam prašič oboli na rdečico? Že poprej smo rekli, da nastopi ta bolezen takoj spocetka zelo silno in da zgubi prašič ves tek (apetit) in zato mu ne bo lahko dajati zdravila skozi gobec; če bi se pa tudi posrečilo zdravila spraviti v žival, moramo vendar pomisliti, da zdravila potrebujejo veliko časa, predno zadostno učinkujejo. Mi pa ne smemo zgubljeni časa pri tako hitri in nevarni bolezni. Dobro je pač, če damo živali, ki je s pocetka večkrat precej zaprta, odvajalno sredstvo n. pr. olje, grenko ali še boljše bljuvalno sol, ker te stvari spravijo precej kužnih stvari iz želodca in črev, boljše je pa, če žival pridno polivamo z mrzlo vodo ali jo pokrivamo z mokrimi cunjami, da zmanjšamo s tem visoko telesno vročino.

CEPLJENJE PROTI RDEČICI.

Najboljše pa je vedno, ako pokličemo urno živinozdravnika, da nam ceplj obolelo žival. Za cepljenje prašičev se dobijo sedaj že tako dobra zdravila (serum), da je mogoče rešiti večino tudi močno obolelih prašičev, ako se cepijo takoj s pocetka bolezni. Na vsak način je pa treba poskrbeti, da se hitro cepijo zasilno vsi tisti prašički, ki so v bližini in ki so prišli na kakoršen koli našin v dotiko z obolelimi prašiči, ker sicer je velika nevarnost, da nam obolijo vsi, dosedaj na videz še zdravi prašiči.

V krajih, kjer se je že kedaj pojavila rdečica, je pač najbolj umestno, ako se cepijo proti rdečici vsako leto vsi prašički, če mogoče že v aprilu ali maju. Cepljenje proti rdečici je najboljše sredstvo proti tej bolezni in mnogo je krajev, katere obvaruje edino cepljenje pred vsakoletnimi zgubami med prašiči.

RAZKUŽEVANJE SVINJAKOV.

Kadar poneha v svinjaku rdečica in to je takrat, kadar so se vsi oboleli prašiči zaklali ali pa so ozdravili, mora skrbeti gospodar za dobro razkužitev svojih svinjakov.

Gotovo je, da bodo naši gospodarji varni pred rdečico, ako bodo skrbeli za to, da se jim vsled nepredvidnosti pri nakupu prašičev, vsled nečistega ravnanja rezarjev itd. ne zanese bolezen v svinjake in če bodo skrbeli, da bodo zaradi varnosti prašiči vsako leto pravočasno cepljeni.

Vinski davek

20L za hl je še vedno v veljavi in ne dajte se motiti po vesteh, ki jih trosijo gospoda, ki te reči ne razume.

Po čem je lira?

Dne 6. feb. si dal ali dobil:
za 100 dinarjev — 27.— L.
za 100 č. kron — 66.10 L.
za 100 fr. frankov 105.65 L.
za 1 dolar — 22.80 L.
za 1 fant — 98.— L.

Splošne cene v državi. Živina, Milan: volovi 350 do 500 zive teze, krave 320 do 350 L. Prašiči od 100 do 150 kg 810 do 830 L. bolj težki 850 do 860 L. Teleta 750 do 930 L. Seno: prvovrstno 28 do 30 L, srednje 25 do 27, slabše 20 do 24 L. Slama 18 do 20 L. Mesto Forli: seno 30 do 35 L. Majsko 48 do 50 L. Deteljno seme 500 do 550 L. Moka (Forli): 127 do 130 L.

NAŠA POŠTA.

Vel. Bukovica: odgovor v malih vesteh na 1. strani. Tolstoj: smo poslali po informacije; čakamo odgovora. Laže. Dopisnika prosimo za naslov. Avber. Pisma iz Južne Amerike še nismo prejeli. Čim pride, je objavimo. Istra. O Kanadski prinesemo podatke prihodnji.

PRIPOROČILO.

Najtopleje priporočamo vsem naročnikom in čitateljem domačo tvrdko Ivan Ferfolja, Vojsčica 26 pri Komnu. Svoji k svojim!

DELAVSKI VESTNIK.

Ali pojdemo v Urugvaj?

Evo pismo, ki ga je pisal tržaški delavec iz Uruguaja svojemu prijatelju v Trstu. «Dragi! Na konzulatu v Trstu je tabla nabita, ki pravi, da bo posebna komisija skrbela za izseljeme v Urugvaj, kjer da se bo skrbelo za snago in dobro oskrbo. Napisano je, da imajo izseljenci hrano in stanovanje, 5 dni brezplačno in kasneje da plačujejo 30 cent. od pesete. — Kako pa je v resnici? «Hotel» je napol posuta stavba iz opeke, stene niso ometane; nekoč je služil za hlev in senik. Stenice in uši kar mrgoli. Iz stranišč smrdi po vsem hotelu. Glede hrane pa je stvar taka: zjutraj kruh, nekaj dek za ves dan, čaj, opoldne in zvečer samo juha. Prvi dan, ko smo dospeli šele ob devetih, sploh nismo dobili kruha, ker se ta deli že ob 7. uri in potem nič več.

Kaj pa z delom?

Delavske razmere so približno iste kakor v Trstu. Delavec, ki pride do dela svoje stroke, je še boljše plačan. Plače znašajo od 1.40 do 2.90 pesos (1 peso velja 16 do 18 lir). Cene za hrano pa so približno iste kakor v Trstu, le meso je ceneje. Toda gospodarji jemljejo delavce, ne da bi jih vprašali po imenu, odpusčajo pa jih tudi na licu mesta. Delavci štrajkajo pogosto, pa nihče se zato ne briga. Pred 4 tedni so štrajkali cestni pometarji, magistrat je kratko odpustil vse pometarje in je čakal, da je dež naredil svoje. Ena stvar je dobra; nihče ne sme delati več ko 48 ur na teden; osemurni delavnik se spoštuje.

Je trda.

Mi kovinarji sploh nismo mogli dobiti dela v naši stroki. Tisti, ki so prišli pred mano, so šli k mizarjem, v klavnico; kakor pač kdo najde. Nekateri so našli tu pravi raj, a teh je malo. Vsi drugi se trudimo, da si kaj prihranimo in da se vrnemo še v tem letu domov. Ako bi kdo od Tržčanov želel sem, odsvetuj mu, ako ni prej našel službo po kakem sorodniku, zakaj brezposelnost se širi...».

Tako pismo iz mesta Montevideo. In-

TRDI OREHI

Št. 48. Starost.

Tone pravi: «Jože ima 4 leta več ko jaz. Stric France pa je tako star, da če sestesej moja, Jožetova in Francetova leta, dobiš 148.» Vprašanje: koliko je Tone star, koliko Jože in koliko stric? (5 lir).

Lupine oreha 47. V enem košu je bilo 246 jajc, v drugem 1230 jajc. Na svetu je 246 milijonov kristjanov. Lupine so poslali: Just Primožič, Tinjan — A. Ruš, Šturje — Slava Sedmak, Nadanjeselo — Franc Likar, Otlica — Ludvik Race, Rodik — Ignac Cuderman, Tupalče — Pepo i Matilda, Koludrovica — Emilija Maslo, Pasjak — A. Kustrin, tržaska bolnica — Karel Dintinjone, Trst — Rafko Bajc, Zapuže — Mirko Bunc, Trst — Ivan Gaberšnik, Sapjane — Anton Turčinovič, Rocol — Bogomir Jeklin, Sv. Lucija na mostu — Izžreban Franc Likar.

dustrijskim delavcem ni svetovati potovanja v Urugvaj. Je pa tam mnogo neobdelane zemlje, ki čaka tistih, ki bodo orali ledino in kultivirali tiste doslej zapuščene zemlje.

Usoda tržaških delavcev.

V teku lanskega leta je zapustilo Trst 1550 delavcev, predlanskim pa skoro 2000 delavcev. Kam so šli? S trebuhom za kruhom.

Zobozdravniški ambulatorij

Zobotehnik

M. Godina

Via Genova št. 13 prvo nad.

TRST

od 9-1, od 3-7

— ob nedejlah od 10-12 —

POZOR!

na staro slovensko tvrdko

Ant. Breščak

z največjo zalogo pohištva na Goriškem z lastno tovarno v Gorici, Via G. Carducci 14 (prej Gosposka ulica) in V. C. Favetti št. 3

Razprodajam pohištvo po jako znižanih cenah, in sicer

Omare	od 200 lir naprej
posteljnake	90 „ „
vzmeti (šušte) „	70 „ „
blazine	60 „ „
kompletne spalnice	800 „ „

Velika izbira navadnih in finejših sob kakor tudi železnih posteljnjakov.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrdka Gastone Dolinar Trst - via Uge Polonio 5.

IZVRSTNO ISTRSKO VINO, lastni pridelek, prodaja na debelo A. Legovič, Podgrad št. 49 - Istra.

Zobotehnični ambulatorij

TRST, Via Settefontane št. 16, I nad.

odprt vsak dan od 8.—18. in od 15.—19. Izvršujejo se hitro in točno vsa dela z zlatom kakor tudi zobnice s kavčukom. Slovencem 10% popusta kakor tudi plačilo na obroke. Delo zajamčeno.

EGIDIJ SCHIFFLIN, koneesijonirani zobotehnik.

Kaj nam z dežele pišejo

ST. PETER na Krasu.

Pismo s Pivke.

Okoli Novega leta je najslabši čas za Pivčane in pivske kramarje. Sneg zapade, ceste so ledene; in tako je Pivčan prisiljen kot pravi Prešeren, da «kdor ni za drugo rabo, naj varje dom in babo». Ta mesec je najmanj rogovilenja po pivskih vaseh, moski zalostno kukajo izza vogalov in hišnih vrat. Lir ni, zato tudi ni korajže, ki prihaja iz gostilničarjevega soda čez usta v mozga-ne. Gostilničar zalosten sloni na pragu in čaka pivcev, katerih je drugače polna njegova gostilna. Ta ponos ima Pivčan, da na kredo ne pije. V botegi jemlje na upanje, frakelček zganega rad spije na «pa zapište», vino pa je vredno plačila.

V Št. Petru imamo dve tovarni za les. Tja vozimo les, včasih svojega, največ pa graščinskega. Nekaj se zvozi tudi lesnim trgovcem, katerih je v Št. Petru vse polno. Štrajk št. peterskih furmanov lansko leto se je končal tako kot vsak štrajk. Oboji smo bili na zgubi: vozniki in tovarnarji; tovarnar ni imel dobička, nam voznikom je pa kmalu lir zmanjkalo. Sedaj nam plačujejo po 39 lir kubični meter, če pripeljemo graščinski les; če posekamo v svojem, dobimo 95—110 lir za kubični meter.

Trnjani so nekaj zaslužili, ko so vozili drva s sv. Trojice. Predlanskim jim je košanski mežnar, ko je kosil na gori travo, po neprévidnosti zazgal velik, lep borov nasad. Bori so bili že debeli kot zrdi ali lojtrniki. Ves nasad na sv. Trojici je zgorel. Te ostanke ognja so vozili v Št. Peter in dobivali za voz po 40 do 50 lir. Bori so šli, kamenje je ostalo.

Malo zaslužimo. Pa se to malo nam pobero za cestne davke. Zjutraj greš v gozd. V Paličju je občinska šranga. Plačaj od voza. V gozdu je druga šranga: graščinska. Odstej lire, če hočeš peljati po cesti. Tretja šranga je v gostilni «pri Mici». Bog roko ven moli. Mraz je, kozarček se ga prileže. Če je človeku mraz, ga pogreje; če mu je vroče, ga ohladi. Mica ne da zastoj, spet treba seči v zep. Četrta šranga je v gostilni «pri Jurščanu». Tam se dobi dobra župca. Ko župco poješ, se le vidiš, da si lačen. Za lakoto ima Jurščan drugih dobrih reči. Kruha v gostilni ne boš jedel; se otroci ga v kavi ne marajo. Drvarju se prileže klobasa ali sunka. Za lakoto pritisne žejja. En kvart ga je premalo, pet kvartincev preveč. Liter je ravno prava mera za voznikov zelodec. Ta zadnja šranga «pri Jurščanu» je najbolj draga.

Če ga zvečer se v Št. Petru spiješ kvartincek, da se pogreješ, pa je šla dnina (zornada) rakom zvižgat za same šrange. Ko zvečer žena pregleduje vsebino mošnje — toliko posteni smo mi furmani, da čez noč damo mošnje ženi shraniti — se žena čudi: «Janez, kaj si sovde zgubu, al' ti Mankoč ni plačau zornade?»

Na pomlad mislijo novo cesto delati iz gozda v Št. Peter. Naj jo naredijo tako, da ne bo toliko šrang, pa bo žena bolj zadovoljna.

Se eno ali dve veseli novici naj pove-mo. Za novo leto smo zvedeli vest, da je našemu g. komisarju podaljšano komisarjevanje za tri mesece, da bo uredil finance. Mi to tako razumemo, da je toliko denarja v občinski blagajni, da ga bodo morali tri mesece šteti, da ga bodo presteli, da bodo finance urejene. Zato upamo, ker so financii hodili prejšnje tedne po hlevih in ogledovali našo živino, da bo tistim, ki imajo najlepše krave in telčke, takole kaj priletelo s tega kupa, takole no kako nagrado mislimo za napredno zivino-rejo.

Druga vesela novica je pa ta, da je sneg skopnel, ceste so premrzle, voz le po teče, konji so spočiti. Gledat homo šli, če sta Mica in Jurščan še živa ostala v tem mrazu in snegu pa povprašat, če so jim vino in klobase zmrzile.

BARKA.

Podpisani se topla zahvaljujem nam znani gospej iz Barke, da se je ta tako odločno zavzela za našo obrambo. Ker je lovski zakon tako krut, da nas hoče povsem vničiti, našlo se je vendar usmiljeno srce, katero se za nas poteguje. Pri prvem shodu, ki bode v kratkém, izvolimo si za našo pokroviteljico dotično gospo. Opozarjam pa dotično, da tudi svojo lisičico varuje, da ji kdo kožuha ne vzame.

V imenu vseh lisjakov in lisic:

Lisjak Lisjakovič.

V zadnjem dopisu iz Barke piše g. dopisnik, da premisljujemo, kaj bomo jedli. Da, mnogo resnice je na tem, ali to je tudi resnica, da je mnogo ljudi pri nas, ki tega ne mislijo, mislijo si pa: «kaj bomo pili in kako bomo plesali».

Hudo nas tepe usoda, mučno je naše življenje. Trda je za denar, za alkohol pa mora biti. Da le harmonika zahrešči, za pol dam jaz, za pol pa ti. Godec! Cvajšrit: polko, valcer! Tako! In v teh časih. Navzlic temu pa pojemo:

«Saj birt se kredo ima,
In dobro pisat' zna.»

MATENJA VAS.

Našo vas, ki nam je lani pogorela, smo že precej popravili. Dva posestnika sta se umaknila iz vrste in tako dala prostor sosedom. Sedaj je vsaj vsak pred svojo hišo svoj gospod.

Veseli smo, ker imamo toliko popravljenjo, ali zalostni, ker se ni plačano. Ali bi se ne dalo doseči, da bi za par let bili prosti davka? Ali da bi nam država dala posojilo na nizke obresti?

Fant, pamet rabi!

Pri nas prodaja Mali list po hišah Ivan. Pa je včasih v nevarnosti. Takole se je zvest bralec M. l. jezil: «Zakaj pa vaš Ivan ne prinese k meni vsak petek Malega lista? Saj ga vselej kupim! Minuli teden sem moral zato v Postojno, če bi morda M. list se dobil pri Milavcu, tam kjer je Vilharjev spomenik. Pa je tudi Milavec že vse razprodal! In tako sem jaz radi lenobe vašega Ivana bil brez Malega lista! Le povejte Ivanu, da ga bom jaz enkrat fejt za ušesa stresel, če mi ne bo vsak petek Malega lista prinašal». — Fant, pamet, sicer te bodo ušesa bolela!

IZ ISTRE.

Dragi Mali list! Mislim sem, da se bo število bralcev skrčilo, odkar so začeli zaveznički bank boj zoper list, torej v pravem pomenu besede delati razkol. V resnici pa je ravno narobe. Neprestano povpraševanje po Malem listu. Doslej sem razprodal po 40 izvodov, prosim, da mi od sedaj naprej pošiljate 50 izvodov. Rubrika «Kaj pravi politika?» bralcem ugaja. Ali jo bode obdržali?

Prip. ur.: Prejeli smo že par pozivov za novo rubriko in mi se bomo glasu ljudstva odzvali.

UKVE na Koroskem.

Lansko leto je bilo v naši vasi rojenih 25, umrlo pa jih je le 5. Torej lep napredek: 20 duš v enem letu. Ne bo nas se konec! — Nenavaden slučaj smo pa doživeli dne 12. jan. Ob isti uri smo imeli v vasi 2 mrliča. Ob vhodu v vas je smrt pokosila 80 letnega strica, ob izhodu pa 19 letno dekle, edino hčer. Skupnega pogreba s sv. mašo se je udeležila gctovo vsaka družina. — Obžudovanja vredni so Ukvani v požrtvovalnosti za cast božjo. Ko so zvedeli, da so v Rimu ustavili vsako nadalnje plačevanje za zvonove in da v doglednem času ni upanja, da bi jim jih vlada oskrbela, kakor je obljubila, so začeli misliti sami, kako bi prišli vsaj do enega zvona. Napravili so v vasi zbirko in nabrali nad 9.000 L. In to kljub siloviti povodnji, ki jim je v oktobru l. l. zasula pol vasi ter poleg tega napravila se po polju in na planini, po cenitvi inženirjev, škode nad milijon lir! Novi zvon je prišel iz Vidma ravno za praznik sv. Boštjana, ko se v

Ukvah zbere cela Kanalska dolina in pridejo procesije iz Naborjeta, iz Zabnic in dostikrat se iz Trbiža. Slovesnost novega zvona se je vršila popoldne. Lepo okrašeni zvon so blagoslovili mons. Valentin Kraut, dekan iz Trbiža, ob navzočnosti duhovščine iz cele Kanalske doline in mnogobrojnega ljudstva. Ta zvon e zdaj sicer še sam v zvoniku (druge pa pričakujemo od vlade!) a s svojim preprostim, čistim glasom vendarle jasno oznanja, da imajo Ukvani za cerkev dobro srce. Med onimi, ki za zvon več prispevali, zaslužijo imenovani biti predvsem ti-le premožnejši gospodarji: Jakob Šajder 1000 L; Jakob Kolarič (Tonč), 800 L; Janez Janah, 700 L; Jakob Prešern, 600 L; Jozef Jank, 360 L in Janez Ehrlich 350 L.

RIZANA-BERTOKI v Istri.

Neki slovenski list je dvakrat zaporedoma surovo napadel župnika Arturja Luxo, češ, da tira slovensčino iz cerkve. Prizadeti gospod je poslal dotičnemu listu pismo tele vsebine:

«Velečastni gospod urednik! V 3. in 4. številki lista ..... sem bral dva dopisa, ki se pečata z mojim delovanjem v rizanski župniji. Prosim Vas, da bi priobčili te vrstice odgovora:

Ne odgovarja resnici, da je slovenska pridiga samo ob 7 uri; ampak je tudi ob 10. skupaj z italijansko, tega je priča cela župnija. Dopisnik, ki je pisal potem, ko sem jaz zopet vpeljal to slovensko pridigo, je bil vsaj netočen, da ne rabim bolj umestne besede. Ta božji človek se je podpisal «verniki»; jaz pa mislim, da je vernik, ki ne prihaja nikdar v cerkev ali pa da je gluhi; zakaj od božičnih praznikov naprej (torej 8 krat) je tako, kakor pišem jaz. In če je ob 10. uri tudi italijanska pridiga, je to v polnem redu, ker prebivajo v župniji tudi Italijani, ki ne znajo slovenski; so pravi župljani kakor drugi in kot manjšina imajo, upam, pravico, slišati božjo besedo vsako nedeljo. Naravna pravica, na katero se sklicujejo Slovenci, mora veljati tudi za Italijane, da ne govorim o pritisku, ki sem ga jaz čutil v zadnjem času.

Drugi dopis pa je bil naravnost huj-skaški. Ta dobri dopisnik hoče opozoriti čitatelje in drugo javnost na moj velik zločin, da niso slovenski verniki slišali v božičnih praznikih slovenske pesmi «Kaj se vam zdi, pastirčki vi». Ne odgovarja resnici! So jo slišali med mašo o polnoči in vsaki krat med mašami do sv. Treh kraljev. Tudi ne odgovarja resnici, da sem jaz vabil koperske pevce. Gospod učitelj Milossevich iz sv. Antona se je dogovoril z našim gosp. pevovodjo in jaz nisem imel ničesar proti in sem dal dovoljenje. To je resnica. Peli so latinsko mašo, kakor s jo peli enkrat (ko smo jih imeli) naši pevci, in če slovenski verniki niso slišali za enkrat slovenske

pesmi, ni padel svet, kakor ne pade, se morajo italijanski verniki poslušati celo leto slovensko petje.

Dopisnik, ki piše: «Zapomni naj si častiti gospod, da nas je s tem užalil» mora imeti prav čudne pojme po glavi.

Na koncu pristavim samo to. Vse moje življenje, bodisi kot kaplan v Jelsanah, bodisi kot župni upravitelj v Oprtalju, je priča, kako sem jaz žalil Slovence. Vedno sem bil pravičen, vedno sem skušal biti nepristranski, tudi takrat, ko biti pravičen in nepristranski me je stalo dosti neprilik in bridkih solz. Gospod urednik, moja vest je čista, napadi me ne bodo peljali iz pravega tira. S spoštovanjem Artur Luxa, župni upravitelj.

Dodatek uredništva. K nam so prišli nekateri župljani iz rizanske fare ter so bili ogorčeni zastran huj-skaških dopisov, zlasti pa, ker so dopisi popolnoma neresnični. Župljani sodijo, da je tiste dopise poslal neki upokojenec, ki je bil v sporu s prejšnjim župnikom Kosirjem, a si je hotel jezo ohladiti s tem, da napada sedanjega župnika.

Župljani so nam zatrdili, da je novi gospod silno pravičen. Krivica pa se ne sme delati prav nikomur.

LOZICE.

Pri nas smo pridelali izvrstna vina, drugih pridelkov skoro nič. Vina namoremo prodati. Domači gostilničar noče podpirati svojih ljudi; rajši hodi drugam po slabša vina. Pa o tem Vam bom še poročal.

BORJANA pri Kobaridu.

Naš krajski župan je prvič poročal. Oženil sta se Čenčič Karlo in Hraš Ivan. Oba skupaj nista še 45 let stara, obe nevesti skupaj pa imata 35 let. Obilo srečo! Župan je dobro izvršil ceremonije.

LAŽE pri Senožečah.

V našo občino je prišel neki človek z dvema otrokoma in ženo. Deček je star 8 mesecev, deklica 2 leti. Ravno pred božičnimi prazniki je bilo in družina je prosila, naj bi smela ostati nekaj dni v naši občini, ker je bilo grozno mrzlo in snega je bilo za meter. Otroci so se nam smilili in dovolili smo družini, da ostane tu do 24. januarja. Ljudje v vasi so oskrbeli družino z vsemi živili in drvmi. Tujec se je izdajal za urarja Andreja Černe-ta. Vaščani so mu znesli v popravilo 14 ur. V noči 24. januarja jo je gospod Andrej pobral z ženo in otroci in je odnesel najboljših 8 ur in vse urarsko orodje, ki mu ga je bil posodil neki invalid-urar. Pobral je robe za približno 1000 lir vrednosti. Pozivljamo orožniško oblastvo, opozarjamo vse ro-jake drugod, naj pazijo, da jih ne premeteni tat ukani, kakor je nas. Več Lažanov.

Stab. Tip. S. Spazzal, via Commerciale 8.

Čevljarnica FORCESSIN

Je najboljša zaloga z dobrim blagom.

Trst, via Caprin 5 pri Sv. Jakobu
podružnica via Udine 2.

Ali iščete čevliče
Za dekliče in fantiče?
Kakšne imajo radi
Ta stari in ta mladi?
Eleganca, trajnost, nizka cena,
To troje je največjega pomena.
Največji magacin
Ima Forcessin
V ulici Caprin.

Čevljarnica FORCESSIN